یادداشت

محمدجواد اخوان

۲ سال گذشت و همچنان مظلومیت

در دوم مهر ۱۳۹۴، در اولین روز وقوف حجاج در منا برای انجام مناسک رمی جمرات، هنوز چندساعتی از طلوع آفتاب نگذشته بود که پلیس سعودی با مسدود کردن مسیرها و هدایت حجاج به خیابان موسوم به ۲۰۴، موجب ایجاد ازدحام فوق‌العاده در این خیابان شد. در ادامه ماجرا بی‌کفایتی، سهل‌انگاری و عدم رسیدگی مأموران آل‌سعود به حال مجروحان و آسیب‌دیدگان این حادثه، منجر به وقوع یک فاجعه بزرگ انسانی شد که در پس آن بیش از ۷هزار نفر از حجاج مسلمان از سراسر دنیا با لبان تشنه به شهادت رسیدند.

در میان شهدای این فاجعه تعداد ۴۶۴ نفر از شهروندان ایرانی نیز حضور داشتند و طبعاً در فاجعه‌ای با چنین ابعاد ضایعه‌باری از مسئولان کشورهای متبوع انتظار می‌رود پیگیر احوال و سرنوشت اتباع خود باشند. درحالی که از سرنوشت صدها حاجی ایرانی اطلاعی نبود، چند ساعت پس از وقوع حادثه رئیس‌جمهور به همراه وزیر خارجه عازم نیویورک شدند تا به دیدار همتایان غربی خود بپردازند. دو روز بعد که ابعاد فاجعه انسانی بیشتر مشخص شد، هیئت دولت به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور تصمیم گرفت هیئتی را به سرپرستی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌منظور بررسی حادثه و پیگیری احوال حجاج ایرانی حادثه‌دیده عازم عربستان کند. بااین‌حال علی جنتی، سرپرست هیئت مذکور هیچ‌گاه به این سفر نرفت، چراکه عربستان از اعطای روادید به جنتی خودداری کرد، بنابراین عملاً اعزام هیئت مذکور کأن لم یکن تلقی شد.

هرچند چند روز بعد وزیر بهداشت در رأس هیئتی عازم جده شد، اما به اذعان قاضی‌زاده هاشمی، وزیر بهداشت، وی تنها به‌عنوان یک زائر معمولی و عمره‌گزار و با گذرنامه عادی عازم جده شده است، نه وزیر دولت جمهوری اسلامی ایران و با گذرنامه سیاسی. در همین روزها که روحانی و ظریف مشغول گفت‌وگوهای با چاشنی لبخند بودند، دولت عربستان نه‌تنها به هیئت ایرانی ویزا نداد، بلکه از تحویل پیکرهای شهدای ایرانی فاجعه منا خودداری کرد و بعدها معلوم شد تعدادی از همین شهدا را همان روزهای اولیه و مقارن با حضور هیئت ایرانی در نیویورک، دولت عربستان به خاک سپرده است. هرچند بر اساس کنوانسیون‌های بین‌المللی، اجساد اتباع بیگانه جزو حقوق کنسولی کشورها محسوب شده و در صورت درخواست، باید به دولت متبوع استرداد گردد، اما رژیم پادشاهی عربستان سعودی از تحویل پیکرهای ایران خودداری می‌کرد. درست در همین مقطع بود که دولت ایران چهار بار از کاردار عربستان در تهران درخواست صدور روادید برای هیئت ایرانی کرد، اما هر بار با پاسخ منفی سعودی مواجه می‌شد. همان روزها رسانه‌های بین‌المللی عکسی از محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه دولت یازدهم منتشر کردند که در صحن مجمع عمومی سازمان ملل در کنار صندلی متعلق به امیر کویت زانو زده بود.

رسانه‌ها در تکمیل این خبر نوشتند که ظریف از کویت خواسته بود تا میان ایران و ریاض میانجیگری کند، آن‌هم فقط برای صدور روادید برای نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران. خبرهای دیگری هم از درخواست میانجیگری وزیر در حال لبخند ایرانی از سران فرانسه و انگلستان برای میانجیگری با عربستان منتشر شد که فارغ از صحت‌وسقم آنها، هیچ نتیجه‌ای نداشت. سرانجام رهبر معظم انقلاب‌اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای که تلاش‌های دولت را بی‌فایده دیدند و مصلحت را به ورود به این صحنه دیدند، در سخنانی عزتمندانه به سعودی‌ها هشدار دادند: «امروز هم در انتقال ابدان مطهرشان به کشور مشکلاتی وجود دارد... مسئولان کشور عربستان به وظایفشان عمل نمی‌کنند بلکه در مواردی نقطه مقابل وظایفشان عمل می‌کنند، موذیگری می‌کنند. اگر کشور ما و ملت ما بخواهد در مقابل عناصر اذیت‌کننده و موذی عکس‌العمل نشان بدهد، اوضاع آنها خوب نخواهد بود؛ ما تا حالا خویشتنداری کردیم... اگر بنا شد عکس‌العمل نشان بدهیم، عکس‌العمل‌های ما خشن هم خواهد بود، سخت هم خواهد بود.»

تنها چندساعتی از نهیب معظم‌له نگذشته بود که عربستان سریعاً همکاری خود را با نمایندگان ایرانی آغاز کرد و برای تحویل ابدان مطهر شهدای ایرانی فاجعه منا قول مساعد داد. این در حالی بود که به اذعان خود مسئولان دولت یازدهم، تا یک روز از پیش از آن عزم آل‌سعود برای تدفین همه قربانیان فاجعه منا در خاک عربستان بود. نکته قابل تأمل در این ماجرا، آن بود که در عرف بین‌الملل معمولاً سران کشورهایی که تعداد قابل‌توجهی از اتباعشان دچار چنین حادثه‌ای می‌شوند، سفر خود را نیمه‌کاره رها می‌کنند و به کشور خود بازمی‌گردند تا حادثه مدیریت و از تألمات ملت کاسته شود، بااین‌حال آقای روحانی، بی‌توجه به وقایع حج به سفر خود در امریکا تا چهار روز پس از فاجعه منا ادامه داد و تنها یک روز زودتر از موعد مقرر به کشور بازگشت!

حتی به اذعان آقای ظریف اقدام متناسبی برای کاهش روابط با این رژیم در اعتراض به پایمال کردن حقوق شهروندان کشورمان انجام نشد. وی در خصوص روابط با رژیم آل‌سعود می‌گوید: «نزدیک به ۵۰۰ زائر ما در مراسم حج کشته شدند، اما ما روابط خود را قطع نکردیم، حتی روابط خود را با عربستان کاهش هم ندادیم». این جملات ظریف در واقع نگاه منفعلانه و غیرمسئولانه برخی را در برابر – به‌قول ایشان- برادران سعودی پدیدار می‌سازد.

اینها در حالی است که اصولاً وزارت امور خارجه اصلی‌ترین وظیفه را در قبال پیگیری حقوق اتباع ایران در خارج از مرزهای جغرافیایی جمهوری اسلامی ایران داشت. بند ۶ ماده ۲ قانون موسوم به «وظایف وزارت امور خارجه» مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی «انجام اقدامات لازم در زمینه امور کنسولی اعم از حفظ حقوق و منافع اتباع ایرانی خارج از کشور» را جزو شرح وظایف وزارت امور خارجه دانسته و این بدان معناست که کلیه امور کنسولی و حفظ حقوق شهروندان ایرانی در خارج از مرزهای جمهوری اسلامی ایران به عهده این وزارتخانه و نمایندگی‌های آن در خارج از کشور است. بر اساس همین وظایف خطیر است که همه‌ساله رقم قابل‌توجهی از بودجه کشور به این دستگاه تخصیص یافته و در شبکه گسترده سفارتخانه‌ها، کنسولگری‌ها و نیز در قالب مأموریت‌های سیاسی و اداری کارکنان این نهاد به خارج از کشور هزینه می‌شود. حال با توجه به این سرفصل مأموریتی و بودجه متناسب با آن انتظار می‌رفته در فاجعه‌ای که ۴۶۵ ایرانی در آن به شهادت رسیده و صدها نفر دیگر از هم‌وطنانمان مجروح شدند، آنها به وظایف اولیه و اصولی خود عمل نمایند.

با تأسف باید گفت همزمانی فاجعه با سفر رئیس‌جمهور و وزیر امور خارجه به نیویورک و اصالت یافتن برجام در مأموریت‌های این نهاد سبب شد در روزهای نخست که حساس‌ترین روزهای پس از فاجعه بود، فاجعه منا برای وزارت امور خارجه موضوعی حاشیه‌ای و درجه ۲ تلقی گردد. بهترین نشانه برای این رویکرد نیز انتخاب وزیر ارشاد به‌عنوان نماینده عالی دولت برای سفر به عربستان بود که البته به دلیل کارشکنی سعودی‌ها این سفر نیز هیچ‌گاه محقق نشد. هرچند که در چند روز نخست که وزارت امور خارجه خود را سرگرم «برجام» و «نیویورک» کرده بود، آنچه نباید اتفاق می‌افتاد، رخ داد و تعدادی از پیکر شهدای ایرانی بدون کسب اجازه و شتاب‌زده خاک‌سپاری شده بود.

اکنون با سپری شدن دهم ذی‌حجه و عید سعید قربان، دو سال از فاجعه تلخ و غمبار منا می‌گذرد و به بهانه‌هایی همچون قطع روابط دیپلماتیک میان ایران و سعودی، هیچ‌گونه پیشرفتی در پیگیری حقوقی فاجعه و شهدای آن مشاهده نمی‌شود. در دومین سالگرد فاجعه منا، تنها مسئول عالی‌رتبه‌ای که از شهدای مظلوم منا و مسجدالحرام، یاد نمود، شخص رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بود و دیگر مسئولان بالاتفاق این شهروندان مظلوم ایرانی را از یاد بردند. گویی مظلومیت شهدای مکه و منا پایانی ندارد.

خبر یک

رهبر معظم انقلاب در پیامی به حجاج بیت‌الله‌الحرام:

وقایع فاجعه‌بار در کشورهای اسلامی باید فوراً متوقف شود

leader.ir

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به حجاج بیت الله الحرام، با اشاره به سیاست‌های تفرقه‌افکنانه نظام سلطه در میان مسلمانان، وظیفه رؤسای کشورهای اسلامی و همه نخبگان جهان اسلام را ایجاد وحدت، آگاه‌سازی ملت‌ها و متوقف کردن فوری فجایع تلخ در کشورهای اسلامی خواندند و خاطرنشان کردند: دفاع از فلسطین و همراهی با ملتی که نزدیک به ۷۰ سال است برای کشور غصب‌شده خود مبارزه می‌کند، مهم‌ترین وظیفه همه ما است.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، متن پیام رهبر انقلاب اسلامی که صبح پنج‌شنبه از سوی حجت‌الاسلام قاضی‌عسکر، نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی در صحرای عرفات قرائت شد، به این شرح است:

بسم‌الله‌الرّحمن‌الرّحیم

و الحمد لله ربّ العالمین و الصّلاة و السّلام علی سیدنا محمّد خاتم النّبیین و آله الطّاهرین و صحبه المنتجبین. خدای بزرگ را سپاس می‌گویم که امسال نیز سعادت حج‌گزاری را به خیل انبوه مؤمنان از سراسر جهان عطا فرمود تا از این سرچشمه گوارا و فیاض برخوردار شوند و در روزها و شب‌هایی که ساعات مغتنم و مبارک‌اش، همچون اکسیری معجزه‌گر می‌تواند دل‌ها را منقلب و جان‌ها را پاکیزه و مزین سازد، در مجاورت خانه با عظمت خداوند و مواقیتِ عبادت و خشوع و ذکر و تقرّب باشند.

■ حج داروی شفابخش ابتلائات امت اسلامی

حج، عبادتی پُر راز و رمز، و بیت شریف، جایگاهی سرشار از برکات الهی و مظهر آیات و بینات حضرت حق متعال است. حج می‌تواند بنده مؤمن و اهل خشوع و تدبّر را به مقامات معنوی نائل سازد و از او انسانی والا و نورانی بسازد؛ همچنان که می‌تواند از او عنصری بابصیرت و شجاع و اهل اقدام و مجاهدت پدید آورد. هر دو سوی معنوی و سیاسی و فردی و اجتماعی در این فریضه بی‌نظیر، بسی برجسته و نمایان است و جامعه مسلمان، امروز به هر دو جنبه بسی نیازمند. از سویی، جادوی مادّی‌گرایی، با بهره‌گیری از ابزارهای پیشرفته، در حال اغواگری و تباه‌سازی است، و از سویی سیاست‌های نظام سلطه در کارِ فتنه‌انگیزی و آتش‌افروزی میان مسلمانان و تبدیل کشورهای اسلامی به دوزخ ناامنی و اختلاف است. حج می‌تواند داروی شفابخش این هر دو ابتلای عظیم امّت اسلامی باشد؛ هم دل‌ها را از زنگارها پاک و به نور تقوا و معرفت منوّر سازد، و هم چشم‌ها را روی واقعیت‌های تلخ دنیای اسلام باز کند و عزم‌ها را برای مقابله با آن راسخ و گام‌ها را استوار و دستها و ذهن‌ها را آماده‌به‌کار نماید.

■ فتنه‌گری دشمن صهیونیست در قلب جغرافیای اسلام

امروز دنیای اسلام دچار ناامنی است؛ ناامنی اخلاقی و معنوی و ناامنی سیاسی. عامل عمده، غفلت ما و هجوم بی‌رحمانه دشمنان است. ما در برابر هجوم دشمن نابه‌کار به وظیفه دینی و عقلی خود عمل نکردیم؛ هم «اَشِّدآءُ عَلَی الکفّار» را از یاد بردیم، و هم «رُحَمآءُ بَینَهُم» را. نتیجه آن است که دشمن صهیونیست در قلب جغرافیای جهان اسلام در حال فتنه‌گری است و ما غافل از وظیفه قطعی نجات فلسطین، به جنگ داخلی در سوریه و عراق و یمن و لیبی و بحرین و مواجهه با تروریسم در افغانستان و پاکستان و غیره سرگرمیم.

■ همه مسلمانان باید برای مقابله با دشمن تجهیز شوند

رؤسای کشورهای اسلامی و نخبگان سیاسی و دینی و فرهنگی در دنیای اسلام، وظایف سنگین بر دوش دارند: وظیفه ایجاد وحدت و برحذر داشتن همگان از ستیزه‌گری‌های قومی و مذهبی؛ وظیفه آگاه‌سازی ملت‌ها از شیوه‌های دشمنی و خیانت استکبار و صهیونیسم؛ وظیفه تجهیز همگان برای مقابله با دشمن در میدان‌های گوناگون جنگ نرم و سخت؛ وظیفه متوقّف‌سازی فوری وقایع فاجعه‌بار در میان کشورهای اسلامی که امروز نمونه‌های تلخ آن همچون حوادث یمن، در سراسر جهان مایه اندوه و اعتراض است؛ وظیفه دفاع قاطع از اقلّیت‌های تحت ستم مسلمان، همچون مظلومان میانمار و غیره؛ و از همه مهم‌تر وظیفه دفاع از فلسطین و همکاری و همراهی بی‌چند و چون با ملّتی که نزدیک به ۷۰ سال است برای کشور غصب‌شده خود مبارزه می‌کند. اینها وظایف مهمّی بر دوش همه ما است.

ملت‌ها باید آن را از دولت‌های خود مطالبه کنند و نخبگان باید با عزم راسخ و نیت خالص در راه تحقّق آن بکوشند. این کارها مصداق قطعی نصرت دین خدا است که بی‌شک بر طبق وعده الهی، نصرت خدا را به همراه خواهد داشت. اینها بخشی از درسهای حجّ است و امیدوارم آن را فهم و بدان عمل کنیم. حجّ مقبول برای همه شما مسئلت می‌کنم یاد شهیدان منا و مسجدالحرام را گرامی می‌دارم و علوّ درجات آنان را از خداوند رحیم و کریم طلب می‌نمایم.

والسّلام‌علیکم‌ورحمه‌الله - سیدعلی خامنه‌ای- هفتم شهریور-۱۳۹۶ هفتم ذی‌الحّجه ۱۴۳۸

خبر۲

روحانی در مکالمه تلفنی اردوغان:

تمایلات تجزیه‌طلبان به نفع صلح و ثبات منطقه نیست

رئیس‌جمهور با بیان اینکه امروز برخی از قدرت‌ها در حال اعمال تمایلات خود در منطقه به ضرر ملت‌ها هستند، گفت: ایران برخی تمایلات تجزیه‌طلبان و مشکلاتی را که در منطقه خلیج فارس به وجود آمده، هرگز به نفع صلح و ثبات منطقه نمی‌داند.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری، حسن روحانی روز پنج‌شنبه در تماس تلفنی «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهور ترکیه با وی گفت: اراده دولت دوازدهم بر توسعه روابط صمیمانه و نزدیک با ترکیه به عنوان کشور دوست و همسایه ایران است.

رئیس‌جمهور با استقبال از تعاملات رو به گسترش ایران و ترکیه در ماه‌های اخیر، اظهار داشت: با اراده و تلاش مسئولان دو کشور و تشکیل شورای عالی همکاری‌های ایران و ترکیه، شاهد تحولات اساسی و تحرک در مناسبات فی‌مابین بوده و می‌توانیم همکاری‌های دو کشور را برای تسریع در توسعه روابط گسترش دهیم. روحانی با اشاره به ضرورت تقویت همکاری‌ها و رایزنی‌های ایران و ترکیه در راستای حل و فصل مسائل و مشکلات منطقه‌ای، خاطر نشان کرد: امروز شرایط حساس منطقه به گونه‌ای است که دو کشور باید بیش از گذشته برای ایجاد ثبات و امنیت در منطقه همکاری کنند. رئیس‌جمهور با بیان اینکه متأسفانه هنوز در برخی از کشورهای منطقه بی‌ثباتی و درگیری وجود داشته و مردم آرامش و ثبات ندارند، گفت: بسیار علاقه‌مند بودیم تا همه ملت‌های منطقه بتوانند از برکات عید قربان بهره‌مند شوند. روحانی با بیان اینکه امروز برخی از قدرت‌ها در حال اعمال تمایلات خود در منطقه به ضرر ملت‌ها هستند، افزود: ایران برخی تمایلات تجزیه‌طلبان و مشکلاتی را که در منطقه خلیج فارس به وجود آمده است هرگز به نفع صلح و ثبات منطقه نمی‌داند.

رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه هنوز امنیت کامل در عراق و سوریه برقرار نشده است، اظهار داشت: ایران و ترکیه به عنوان دو قدرت بزرگ منطقه‌ای، باید امروز بیش از گذشته در راستای ثبات و امنیت منطقه نقش‌آفرینی کنند. روحانی همچنین ضمن ابراز تأسف از حوادث به وقوع پیوسته در میانمار علیه مسلمانان گفت: جمهوری اسلامی ایران ظلم به مسلمانان را در هیچ کجای جهان نپذیرفته و آن را محکوم می‌کند. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه نیز در این تماس تلفنی ضمن تبریک عید قربان و شروع به کار دولت دوازدهم به ملت ایران، اظهار داشت: مطمئن هستم که روابط و همکاری‌های ایران و ترکیه در دولت جدید بهتر از گذشته ادامه خواهد یافت. رئیس‌جمهور ترکیه تشکیل شورای عالی همکاری‌های ایران و ترکیه و نیز دیدارها و روابط مسئولان دو کشور را در توسعه و تقویت همه جانبه مناسبات تهران – آنکارا مثبت دانست و گفت: اراده ترکیه بر توسعه روابط و مناسبات سیاسی و اقتصادی با ایران است. اردوغان ضمن ابراز تأسف از ظلم به مسلمانان در میانمار، همبستگی ایران و ترکیه را در حل مسائل منطقه‌ای ضروری دانست و خاطر نشان کرد: تقویت و تحکیم همکاری‌ها و همبستگی دو کشور برای رفع مشکلات در منطقه بسیار مهم و ارزشمند است.

■ آمادگی تهران برای توسعه روابط با قطر

رئیس‌جمهور همچنین در تماس تلفنی امیر قطر با وی، با استقبال از توسعه مناسبات ایران و قطر به عنوان دو کشور دوست و برادر تأکید کرد که جمهوری اسلامی ایران برای تعمیق و توسعه بیش از پیش روابط با قطر آماده است.

دکتر روحانی علاقه‌مندی جمهوری اسلامی ایران برای تقویت روابط برادرانه میان کشورهای مسلمان منطقه را مورد تأکید قرار داد و با استقبال از توسعه مناسبات ایران و قطر به عنوان دو کشور دوست و برادر تأکید کرد که جمهوری اسلامی ایران برای تعمیق و توسعه بیش از پیش روابط با قطر آماده است. روحانی عصر پنج‌شنبه در تماس تلفنی شیخ تمیم بن حمد آل ثانی امیر قطر اظهار داشت: جمهوری اسلامی ایران آنچه را که به قطر تحمیل شده، ناعادلانه و باعث تنش بیشتر میان کشورهای منطقه می‌داند و تمامی تلاش خود را برای همکاری و مساعدت ملت و دولت قطر و ثبات منطقه به‌کار می‌گیرد. رئیس‌جمهور همچنین ضرورت رایزنی‌های منطقه‌ای دو کشور و تقویت پایه‌های همکاری و تشریک مساعی در مسیر منافع مشترک را مورد تأکید قرار داد. امیر قطر نیز گفت: قطر خواهان تعمیق و استحکام روابط خود با جمهوری اسلامی ایران در همه زمینه‌ها است و این توسعه روابط را به نفع مردم دو کشور و منطقه می‌داند. شیخ تمیم بن حمد آل ثانی با قدردانی از مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران در حمایت از قطر در تحریم‌های ناعادلانه‌ای که به این کشور تحمیل شده است، گفت: ملت و دولت قطر از ایران به خاطر مخالفت با این تحریم‌ها و گشودن مرزهای هوایی و دریایی و زمینی خود به روی کشورشان قدردان هستند و این را فراموش نخواهند کرد. وی تأکید کرد: چشم‌انداز توسعه همکاری‌های تهران و دوحه در همه عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بسیار روشن و امیدوارکننده است و قطر آماده است با بهره‌گیری از این فرصت تاریخی، در تمامی زمینه‌ها روابط خود را با جمهوری اسلامی ایران بیش از پیش گسترش دهد.

نگاه

در نشست مجمع اصولگرایان اصفهان

سالک: بستر نفوذ را منافقان فراهم می‌کنند

منافقان دائم رنگ عوض می‌کنند و به‌دنبال فتنه هستند، به طور قطع منافقان بستر نفوذ را فراهم می‌کنند. به گزارش تسنیم، حجت‌الاسلام احمد سالک نماینده مردم اصفهان در مجلس روز گذشته در نشست مجمع اصولگرایان اصفهان اظهار داشت: عید قربان نشان از این است که انسان با هوای نفس خود مبارزه و خود را در مقابل گناهان با کمک ایمان و تقوا کنترل کند، عید قربان نماد ایثار، سردادن در امر الهی و حرکت عظیم جامعه‌ای است که در مسیر تعالی الهی قرار دارد، عید غدیر نیز ولایت‌مداری را به ما تعلیم می‌دهد، انسان باید در راستای خط طولی اطاعت از ولایت امر حرکت کند.

وی افزود: رمز موفقیت در ولایت‌پذیری بر مبنای اعتقادات راسخ است، اگر کسی با ولایت مشکلی دارد باید در ایمان او شک کرد، ولایت‌پذیری ملازماتی دارد که براساس صحبت امام علی(ع) رمز موفقیت در این راه بودن در راه خدا و پیامبر(ص) است، زمانی که در جنگ و حلقه پیروزی با پیامبر (ص) بودیم ایمان ما افزوده شد و امر الهی را پیاده کردیم.

نماینده مردم اصفهان در مجلس خاطرنشان کرد: رمز موفقیت ابتدا بودن با رهبری است و در مشکلات نیز باید صبور باشیم، حضرت علی (ع) می‌فرمایند هر کس می‌خواهد با ما راه برود باید سختی‌ها را تحمل کند، وحدت کلمه باید حول محور ولایت باشد، امیرالمومنین (ع) می‌فرماید که بندگان خدا را به تقوا توصیه می‌کنم، شما را پرهیز می‌دهم از اینکه با اهل نفاق نشست و برخاست کنید. وی تصریح کرد: حضرت علی (ع) درباره منافقان می‌فرمایند، منافقان خود گمراه هستند و دیگران را نیز به خطا و اشتباه تشویق می‌کنند، منافقان دائم رنگ عوض می‌کنند و به‌دنبال فتنه هستند، به طور قطع منافقان بستر نفوذ را فراهم می‌کنند.

عزت‌الله ضرغامی نیز در این نشست اظهار داشت: عید قربان روز آزمایش الهی است، شهید مطهری در تبیین آیاتی از قرآن کریم می‌گویند برخی به پست و مقامی می‌رسند و در این میان برای افرادی که به این جایگاه نرسیده‌اند سوال پیش می‌آید که آیا این افراد به دلیل قرب الهی به این جایگاه رسیده‌اند، همه این مسائل مایه آزمایش الهی است. وی افزود: تلاش در امر انتخابات در نفس کار بسیار ارزشمند است اما مشخص نیست که پس از رسیدن به آن پست و مقام کار در راه خداوند انجام شود، برخی افراد هستند که اخلاق و رفتارشان زمانی که در یک پست و مقام هستند بسیار متفاوت‌تر از زمانی است که پست و مقامی ندارند که در این زمان باید افرادی که در رأس کار قرار دارند نگاه دقیقی داشته باشند. رئیس اسبق سازمان صداوسیما خاطرنشان کرد: رهبر معظم انقلاب تأکید بسیاری بر حضور جوانان دارند، خداوند به این دلیل که به مومنان عنایت دارد امتحان‌هایی را در مسیر افراد قرار می‌دهد، زمانی که اخلاص دیده شود و تلاش باشد توفیقات الهی نیز حاصل می‌شود.

سرخط

■ **تسنیم:** آیت‌الله سیفی مازندرانی در پاسخ به یک استفتا حصر سران فتنه ۸۸ را از نظر فقهی مشروع دانست و گفت: کمترین مجازات سران فتنه حبس است.

■ **ایسنا:** رئیس دفتر رئیس‌جمهور: بنای دولت در ارتباط با مراجع عظام تقلید، علما و حوزه علمیه قم، صرفاً ملاقات‌های تشریفاتی نیست. محمود واعظی، رئیس دفتر رئیس‌جمهور در روزهای چهارشنبه و پنج‌شنبه هفته‌ای که گذشت در سفری با برخی از مراجع و علما در قم از جمله حضرات آیات وحید خراسانی، مکارم شیرازی، صافی گلپایگانی، نوری همدانی، علوی گرگانی و سبحانی دیدار و گفت‌وگو کرد.

■ **مهر:** حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی، تولیت آستان قدس رضوی در دیدار وزیر امور خارجه عراق با اشاره به پیروزی‌های ملت عراق تأکید کرد: اگر این وحدت مخدوش شود، هم دستاوردها از بین خواهد رفت و هم تهدیدات جدیدی علیه ملت عراق به وجود خواهد آمد.

یادداشت

محمد اسماعیلی

راهکارهای پوشش حفره‌های حقوقی برجام

۱ـ کلمات و عبارات به کار رفته در متن برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ مانع از آن نشده که امریکایی‌ها با «تفسیر موسع» از این دو متن و ضمیمه‌های آن، رفتاری متناقض با «اهداف» و «نگارش» توافق هسته‌ای از خود نشان ندهد؛ کمااینکه مقامات ارشد این کشور در تلاشند پرونده PMD را به بهانه‌ای جدید بازگشایی و به انضمام سایر حفره‌های حقوقی برجام ایران را ناقض برجام نشان دهند.

سفر هیلی به وین و موضع آمانو در وین، تنها تلاشی برای «طرح ادعاهای جدید درباره ابعاد احتمالی نظامی ایران» یا «معرفی ایران به عنوان ناقض برجام» نیست بلکه قطعه‌ای از یک پازل است. سفر نیکی هیلی نماینده امریکا در سازمان ملل به وین با هدف «درخواست بازدید از مراکز نظامی ایران» و پس از آن اظهارات روز گذشته یوکیا آمانو مبنی بر «طبق برجام، درصورت وجود اطلاعات معتبر و نگرانی از فعالیت‌های اعلام نشده، آژانس حق دسترسی به همه مراکز نظامی و غیرنظامی را دارد»، نمایانگر آن است که ایالات متحده امریکا در کنار شاخص‌هایی مانند:

۱ـ عدم اجرای تعهدات مصرح خود در برجام ۲ـ با تصویب و اجرای تحریم‌های جدید، مانع عادی‌سازی روابط تجاری ـ اقتصادی ایران با سایر کشورها شود. ۳ـ مانع برداشته شدن تحریم‌های هسته‌ای ایران شود. ۴ـ ایران را ناقض برجام معرفی کند. ۵ـ سایه جنگ را علیه ایران مستمراً حفظ کند. ۶ـ همچنان ایران ناقض صلح، ثبات و امنیت بین‌المللی معرفی شود. ۷ـ تفسیر موسع از برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ و تصریح به اینکه ایران ناقض روح این دو متن حقوقی است. تلاش دارد مجددا پرونده PMD را مستند به آنچه در بند ۷۸ تا ۷۸ بخش Q برجام آمده است بازگشایی نماید.

۲ـ «تفسیرپذیربودن متن برجام و قطعنامه ۲۲۳۱» و «مرجعیت دادن به مراجع بین‌المللی متبوع امریکایی» از جمله ابزاری است که امریکایی‌ها تلاش دارند به واسطه آن به اهداف مورد اشاره و سایر اهداف مشابه دست پیدا کنند. حفره‌های حقوقی موجود در متن برجام و قطعنامه ۲۲۳۱، فرصت چهارگانه‌ای را در اختیار امریکایی‌ها قرار داده است:

۱ـ استانداردسازی همیشگی رفتار ایران در عرصه بین‌المللی (برجامیزاسیون کردن رفتار ایران) ۲ـ نشاندن ایران به میز مذاکرات غیرهسته‌ای ۳ـ بازنگاری برجام ۴ـ معرفی ایران به عنوان ناقض برجام و احیای شش قطعنامه گذشته و اجرای دوباره تحریم‌های گذشته.

دو حفره اصلی برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ مبنی بر «تفسیرپذیربودن متن برجام و قطعنامه ۲۲۳۱» و «مرجعیت دادن به مراجع بین‌المللی متبوع امریکایی» منجر به آن شده که همه آنچه به عنوان دستاورد مذاکرات هسته‌ای توسط دولت به جامعه ایرانی معرفی می‌شد به ضد خود تبدیل شوند؛ از جمله دستاوردهای برجام که قبل و بعد از توافق هسته‌ای توسط دولت عنوان می‌شد: «بسته شدن همیشگی پرونده PMD»، «بهبود روابط ایران با کشورها و خاتمه پروژه ایران هراسی»، «لغو و دست کم تعلیق کامل تحریم‌ها»، «عادی‌سازی صادرات نفت»، «برداشته شدن سایه جنگ»، «احراز حقوق هسته‌ای ایران از جمله حق غنی سازی» و «بازگشت پذیری اقدامات به نفع ایران» بود.

هر چه از روز اجرای برجام فاصله می‌گیریم دستاوردهای وعده داده شده یکی پس از دیگری به ضد خود تبدیل می‌شوند کمااینکه همانطور که اشاره شد در هفته اخیر با فشارهای ایالات متحده امریکا، دبیر کل آژانس بین‌الملل انرژی اتمی نخستین بار بازدید از مراکز نظامی ایران را «حق قطعی» این سازمان دانست که بعد از سفر نیکی هیلی به وین دومین گام برای تکمیل یک قطعه مهم از پروژه امریکایی است.

این دو گام در هفته آتی بدون شک با درخواست رسمی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی یا دولت امریکا جهت «بازدید از مراکز نظامی ایران» تکمیل خواهد شد تا ایران ناقض برجام معرفی شود و مقابله به شکل احیای قطعنامه‌های گذشته صورت بیرونی به خود بگیرد.

اما آنچه مهم است این مسئله است که یکی از مراجع تصمیم‌گیر در توافق هسته‌ای به نام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، تفسیری از مفاد برجام ارائه داده که دقیقاً تفسیر موسع و دلخواه امریکایی هاست و این مهم‌ترین مرحله از تکمیل پازل ضدایرانی برجام است چرا که این امریکاست که نبرد تفسیرها را برنده شده و چنانچه ایران اعتراضی به این تفسیر کند، بر اساس چهارگانه حل و فصل اختلافات برجام مجبور خواهد بود نهایتاً از مسیر شورای امنیت سازمان ملل مسئله را پیگیری نماید.

رأی شورای امنیت سازمان ملل نیز رأیی همانند آژانس انرژی اتمی خواهد بود که تامین کننده نظر امریکایی هاست چرا که تحت نفوذ این کشور است و پیش از این نیز در همین روزنامه و تنها چهار روز بعد از امضای برجام عنوان شده بود که «فقدان تشکیل هیئت‌های با اعضای مساوی دو طرف دعوا» در برجام و «مرجع دانستن سازمان‌های بین‌المللی تحت نفوذ امریکا» از حفره‌های حقوقی برجام است.

۳ـ اگرچه امریکایی‌ها به واسطه «تفسیر پذیربودن متن توافق هسته‌ای»، فقدان عنصری به نام «ضمانت اجرا» یا عدم تضمین کافی برای اجرای تعهدات، برجام را نقض و ایران نیز بر اساس سازوکار یک طرفه در برجام نمی‌تواند حقوق از دست رفته خود را احیا کند اما با این توصیف وزیر امور خارجه کشورمان با اقداماتی می‌تواند موانعی را در جهت بازی جدید امریکا ـ آژانس انرژی اتمی در قالب بازگشایی pmd یا سایر اهداف چهارگانه این کشور به وجود بیاورد.

۳ـ ۱ اینکه شخص وزیر امور خارجه در قالب بیانیه‌های رسمی به یوکیا آمانو و مقامات رسمی کشورهای ۵+۱، تفسیر مضیق ایران از ماده ۷۴ تا ۷۸ بخش Q برجام را ارائه و به استناد به متن برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ تفسیرهای موسع امریکایی‌ها را فاقد وجاهت حقوقی بداند.

قدرت اثرگذاری بیانیه مستند به آنچه در متن توافق هسته‌ای آمده با آنچه در توئیت عنوان می‌شود قابل قیاس نیست.

۳ـ ۲ آنکه تاکنون هشت جلسه از کمیسیون مشترک معاونین وزرای امور خارجه ایران و ۱+۵ برگزار شده است و بهتر آن است که ایران درخواست رسمی برای برگزاری «فوری» گام دوم از چهارگام حل وفصل اختلافات مندرج در متن برجام (تحت عنوان: برگزاری جلسه کمیسیون مشترک با حضور وزرای ایران و ۱+۵) داده تا در این جلسه به نقض برجام توسط امریکا و تفسیر موسع از بندهای مربوط به بازرسی‌ها از مراکز نظامی توسط این کشور و آمانو، رسیدگی شود. البته صرف برگزاری نشست با حضور وزرای خارجه سایر کشورها کفایت نمی‌کند بلکه باید در پایان جلسه بیانیه رسمی صادر شود که در آن به نقض برجام توسط امریکایی‌ها و تفسیرهای غیرمرتبط با متن توافق هسته‌ای اشاره شود.

۳ـ ۳ نقش اروپایی‌ها در این میان بسیار تعیین کننده است و اگر آنگونه که دولتمردان ادعا می‌کنند، اتحادیه اروپا و کشورهای عضو مخالف رویه امروز امریکا هستند، باید از آنها خواسته شود تا موضع رسمی ـ کتبی خود را درباره نقض برجام ـ تفسیرموسع از آن اعلام کنند.